

Intitulé

Algemeenbelangbesluit voor buitensportaccommodaties van de gemeente Achtkarspelen

De raad van de gemeente Achtkarspelen,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 november 2025,

gelet op artikel 25h, zesde lid, van de Mededingingswet,

besluit vast te stellen:

Algemeenbelangbesluit voor buitensportaccommodaties van de gemeente Achtkarspelen

Inhoudende de aanwijzing van de volgende economische activiteiten als activiteiten van het algemeen belang, zoals bedoeld in artikel 25 h, vijfde lid, van de Mededingingswet:

1. De overdracht van opstallen en het vestigen van een opstalrecht voor buitensportaccommodaties ten behoeve van de uitoefening zonder winstoogmerk, in verenigingsverband of via een stichting, van de volgende sporten:

- a. voetbal;
- b. korfbal;
- c. tennis;
- d. padel;
- e. schaatsen;
- f. fierljeppen;
- g. jeu de boules;
- h. survival;
- i. scouting;
- j. skeeleren;
- k. kaatsen.

2. Verhuur en in bruikleen geven van sportvelden ten behoeve van de uitoefening zonder winstoogmerk, in verenigingsverband of via een stichting, van de volgende sporten:

- a. voetbal;
- b. korfbal;
- c. schaatsen;
- d. kaatsen;
- e. boogschieten.

3. Het vestigen van een recht van erfpacht op gronden, eventueel in combinatie met een opstalrecht voor zover op die grond opstallen aanwezig zijn, ten behoeve van de uitoefening zonder winstoogmerk, in verenigingsverband of via een stichting, van de volgende sporten:

- a. jeu de boules;

- b. tennis;
- c. padel;
- d. fierljeppen;
- e. survival.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Achtkarspelen van 27 november 2025.

De griffier,

De voorzitter,

Dhr. G.J. Andringa

Dhr. J.D. de Vries MSc

Toelichting

Op grond van de Wet markt en overheid (Wet M&O) moet de gemeente bij de uitoefening van economische activiteiten minimaal de integrale kosten doorberekenen in haar tarieven.

Uitoefenen van economische activiteiten onder de kostprijs is uitsluitend mogelijk in het algemeen belang. Daarvoor is een algemeenbelangbesluit van de gemeenteraad nodig.

Onder economische activiteiten die de gemeente Achtkarspelen verricht, vallen onder andere de ingebruikgeving van buitensportaccommodaties door middel van verhuur, bruikleen, vestiging van rechten van erfpacht en opstalrechten. In dit verband worden ook accommodaties voor scouting begrepen onder de buitensportaccommodaties, omdat scouting bijdraagt aan dezelfde beleidsdoelen en de accommodaties vergelijkbaar zijn. Bij de keuze voor een rechtsvorm (bruikleen, verhuur, opstalrecht, erfpacht) wordt aangesloten bij de uitgangspunten van het buitensportaccommodatiebeleid.

Voor dit algemeenbelangbesluit is een zorgvuldige afweging gemaakt van belangen. Het algemeenbelangbesluit maakt het mogelijk om buitensportaccommodaties op verschillende manieren in gebruik te geven onder de kostprijs in die gevallen waar dit in het algemeen belang nodig is. De gemeente Achtkarspelen probeert hierbij zoveel mogelijk te voorkomen dat er door het verrichten van deze economische activiteiten sprake is van marktverstoring door oneerlijke concurrentie.

Gevolgen voor bestaande en toekomstige contracten

Voor nieuwe contracten is het op basis van dit besluit mogelijk om onder de kostprijs te contracteren. In de begroting van de gemeente is dekking nodig om onder de kostprijs een contract aan te gaan, omdat de kosten die niet vergoed worden via de tegenprestatie voor rekening van de gemeente zijn.

Aan dit algemeenbelangbesluit kunnen geen rechten op huur, koop, retributie of canon onder de kostprijs worden ontleend en dit algemeenbelangbesluit verplicht de gemeente niet om onder de kostprijs contracten aan te gaan of bestaande contracten te wijzigen.

Periodieke evaluatie

Dit algemeenbelangbesluit wordt periodiek geëvalueerd, waarbij de gemeente onder andere kijkt of omstandigheden zijn gewijzigd en opnieuw een belangenafweging maakt. Daarna wordt besloten of het algemeenbelangbesluit wordt gehandhaafd, aangepast of ingetrokken. De periodieke evaluatie vindt in beginsel elke vijf jaar plaats, tenzij er aanleiding is dit eerder te evalueren.

Motiveringseisen

Voor elk onderdeel is een marktverkenning uitgevoerd die als bijlage is toegevoegd aan dit besluit en zijn de volgende vijf motiveringseisen, die voortvloeien uit de Wet M&O, onderbouwd:

1. beschrijving van de **activiteit** waarvoor de algemeenbelanguitzondering wordt ingeroepen;
2. beschrijving van het **algemeen belang** dat met het besluit wordt gediend;
3. duiding van de **noodzaak** om de algemeenbelanguitzondering in te roepen;
4. beschrijving van de **gevolgen** van het gebruik van de algemeenbelanguitzondering op ondernemers;
5. **afweging** van de noodzaak van afwijking van de gedragsregels op grond van het algemeenbelangbesluit enerzijds, tegenover het effect op het ondernemers anderzijds.

Uit de marktverkenning blijkt dat er geen (commerciële) markt voor verhuur aan deze gebruiksfuncties is binnen de gemeente. De gebruiksfunctie dient het algemeen belang, als gemeentelijk beleidsdoel en/of als belangrijke maatschappelijke voorziening voor het dorp.

Uitwerking motiveringseisen

1. Beschrijving van de activiteit

De gemeente is juridisch eigenaar van verschillende buitensportaccommodaties, waaronder velden, banen, clubhuizen, kleedkamers, lichtmasten, fierljepschansen en opslagruimte voor sportmaterialen. De gemeente geeft deze accommodaties in gebruik en verleent rechten van opstal en erfpacht aan verenigingen en stichtingen zonder winstoogmerk. Zij kunnen de accommodaties daardoor gebruiken om de sporten uit te oefenen en als plaatsen waar de deelnemers samenkomen.

2. Het algemeen belang

De buitensportaccommodaties bieden de mogelijkheid tot sport, beweging, recreatie en ontmoeting voor de inwoners van Achtkarspelen. Daardoor dragen ze positief bij aan de gezondheid en het sociale leven van de inwoners en zijn ze van groot belang voor de vitaliteit van de dorpen. De buitensportaccommodaties zijn daarom belangrijke voorzieningen voor de gemeente Achtkarspelen.

De gemeente wil dat sporten en bewegen bereikbaar zijn voor iedereen. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk kinderen en jongeren in contact te brengen met verschillende sporten.

De gemeente heeft met betrekking tot sport en bewegen het volgende vastgesteld:

- de Sportnota “de Krêft van Sport” (gmb-2023-272252). Hierin staat onder andere met betrekking tot het doel van het sportbeleid:
“Faciliteren van mogelijkheden om alle inwoners van de gemeente Achtkarspelen op een verantwoorde wijze te laten sporten en te bewegen, vanuit eigen interesse en omstandigheden”
De uitdaging is om de inwoners van Achtkarspelen een leven lang dagelijks aan het sporten en bewegen te krijgen en te houden, om zo voor een sterke en gezonde (vitale) samenleving te zorgen.
- Sportakkoord II Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel juni 2023, met het volgende daarin omschreven doel:
“Met het sportakkoord II willen sportaanbieders, maatschappelijke organisaties en de gemeente bereiken dat iedere inwoner van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel op zijn eigen niveau en met plezier kan sporten en bewegen. Nu en in de toekomst. In een veilige en gezonde omgeving. Als sporter, vrijwilliger of supporter.”
- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) plan van aanpak september 2023. Hierin staat onder meer:
“Begin dit jaar hebben gemeenten het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Met het GALA worden de volgende gemeenschappelijke doelen onderschreven:

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden

2. Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
3. Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis
4. Een gezonde leefstijl
5. Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
6. Vitaal ouder worden
7. Domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie infrastructuur”

En

“In samenhang met andere beleidsinstrumenten zet de gemeente in op sport en bewegen om te komen tot sportieve en vitale inwoners. Dit doet de gemeente samen met sport- en beweegaanbieders en andere domeinen, die sport- en beweegactiviteiten zien als middel om gezamenlijke doelen te bereiken.

Hierbij doet de gemeente een nadrukkelijk beroep op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, sport- en beweegaanbieders en andere maatschappelijke en private organisaties. Waar nodig biedt de gemeente ondersteuning.”

In deze stukken heeft de gemeente nader uitgewerkt waarom sport en bewegen belangrijk zijn voor de gemeente Achtkarspelen en wat haar ambities en doelen zijn.

3. De noodzaak om de uitzondering in te roepen

Buitensportaccommodaties kennen hoge exploitatiekosten.

Bij het vestigen van opstalrechten en rechten van erfpacht gaat het om kapitaallasten voor de grond en kosten die de gemeente heeft gemaakt voor de opstallen die worden overgedragen - voor zover die niet al door de verenigingen en stichtingen zelf zijn bekostigd (met eventuele subsidies).

Bij verhuur van sportvelden gaat het naast kapitaallasten voor de grond om belastingen, keuringen, het onderhoud van de sportvelden en onderdelen daarvan waarvoor de verantwoordelijkheid en eigendom niet bij de verenigingen en stichtingen komen te liggen. Dit zijn specialistische taken die een aanzienlijke kostenpost vormen.

Als al deze kosten zouden worden doorberekend aan de stichtingen en verenigingen, zouden zij hun tarieven moeten verhogen. Dat zou betekenen dat de betreffende sporten duurder worden en voor minder mensen bereikbaar. De gemeente wil deze sporten voor zo veel mogelijk mensen zo betaalbaar mogelijk maken om het genoemde algemene belang te dienen. Het algemene belang is daarom gebaat bij zo weinig mogelijk kosten voor deze stichtingen en verenigingen.

De verenigingen en stichtingen waarvoor het besluit wordt genomen, werken zonder winstoogmerk en maken gebruik van vrijwilligers. Eventuele opbrengsten die na aftrek van hun kosten overblijven, keren terug in de stichting of vereniging en komen weer ten goede aan de sport en daardoor aan het algemeen belang en de beleidsdoelen van de gemeente.

4. De gevolgen voor ondernemers

De gemeente heeft geïnventariseerd in hoeverre er marktpartijen actief zijn die buitensportaccommodaties aanbieden.

Voor de meeste van de genoemde buitensportaccommodaties zijn er geen andere aanbieders in de gemeente Achtkarspelen. Vanwege de hoge kosten en beperkte middelen van verenigingen en stichtingen is dit doorgaans geen interessante markt voor commerciële aanbieders.

In Augustinusga, Drogeham, Gerkesklooster-Stroobos en Twijzel zijn ijsbanen aanwezig op grond die niet in eigendom is bij de gemeente, maar bij andere eigenaren die de percelen niet commercieel

verhuren of zelf exploiteren als ijsbaan. De gemeente heeft in deze dorpen zelf geen ijsbanen. Om deze redenen wordt er geacht geen sprake te zijn van concurrentie.

Markverkenning padelbanen

In Surhuisterveen en Buitenpost zijn padelbanen aanwezig. De ondergrond is eigendom van de gemeente, de banen zijn aangelegd door verenigingen die zowel tennis als padel aanbieden. De banen worden gebruikt door leden en niet-leden. Padel is een populaire sport die op dit moment nog groeit. Binnen de gemeente Achtkarspelen zijn er geen commerciële eigenaren en exploitanten van padelbanen, maar in omliggende gemeentes zijn die er wel. De dichtstbijzijnde padelbanen bevinden zich in:

- Kollum: eigendom (verkregen voor een symbolisch bedrag) van een tennis- en padelvereniging. Dit is een vereniging en geen commerciële partij.
- Burgum: hier zijn twee aanbieders. Eén is een vereniging die een zakelijk recht heeft en waarbij de grond eigendom is van de gemeente Tytsjerksteradiel. De andere is een commerciële uitbater van indoor padelbanen, waarbij de accommodatie in handen is van een holding. Mogelijk is er een overlap tussen het servicegebied van deze partijen en de verenigingen in Surhuisterveen en Buitenpost.

Het is ook mogelijk dat er ondernemers zijn die in de toekomst ook een padelbaan willen uitbaten binnen of in de buurt van de gemeente.

Een huur, retributie of canon die lager is dan de kostprijs kan in het geval van padel marktverstoring zijn.

5. De afweging voor afwijking van de wet

We nemen het besluit om in de genoemde gevallen de algemeenbelanguitzondering in te roepen, omdat we het van groot algemeen belang vinden dat er voldoende en diverse sportvoorzieningen zijn in de dorpen van de gemeente Achtkarspelen. Uit de marktverkenning blijkt dat het verrichten van de genoemde activiteiten onder de kostprijs voor een groot deel van deze sportvoorzieningen de belangen van andere verhuurders niet schaadt, omdat er geen of amper markt is.

Nadere afweging padelbanen

In het geval van padel is er buiten de gemeentegrenzen wel een markt en zou in de toekomst binnen de gemeente een markt kunnen ontstaan. Ondanks de belangen van ondernemers die mogelijk worden geschaad, vinden we het verrichten van de genoemde economische activiteiten onder de kostprijs in dit geval gerechtvaardigd. Door de tennisverenigingen in de gemeente Achtkarspelen de mogelijkheid te geven om onder de kostprijs een zakelijk recht te verwerven voor de aanleg van padelbanen, wordt deze sport voor meer inwoners bereikbaar. Het biedt de tennisverenigingen meer bestaanszekerheid, door het aantrekken van meer leden, inkomsten en vrijwilligers. Doordat op deze manier ook de contributie laag kan blijven, is padel -maar ook tennis- bereikbaar voor zo veel mogelijk inwoners van de gemeente. De padelbanen dragen daardoor positief bij aan het hiervoor omschreven algemeen belang, dat in dit geval op dit moment volgens ons zwaarder weegt dan de mogelijke belangen van ondernemers.